

13.10.2022

Jord- och skogsbruksministeriet
kirjaamo.mmm(at)gov.fi

Dnr SR/22840/2022

**UTLÅTANDE OM STATSRADETS FÖRSLAG TILL RIKSDAGEN OM LAG OM FÖRÄNDRING AV
LIVSMEDELSMARKNADSLAGEN**

SLC har bekantat sig med förslaget och framför som sitt utlåtande följande:

SLC understöder statsrådets 6 paragrafer och andra förslag till förändringar i livsmedelsmarknadslagen.

SLC betonar att dessa åtgärder är ett steg åt rätt håll men är ännu otillräckliga för att förstärka odlarnas svaga ställning på livsmedelsmarknaden. Man bör bl. a snabbt gå vidare med frågan om kostnadsindex för att undvika i framtiden att en liknande kostnadskris uppkommer inom jordbruket. Förutom livsmedelsmarknadslagen måste man också se över konkurrenslagstiftningen som lämnar för mycket öppet för tolkning när det gäller att slå vakt om primärproducenternas ställning i förhållande till de andra aktörerna på marknaden.

Betalningstider

Den föreslagna skärpningen i lagstiftningen innebär att man går inför 14 eller 30 dagars betalningstider från leveransdagen för jordbruksprodukter från dagens 30 respektive 60 dagar. Betalningstiden kan vara högst 30 dagar om det inte är frågan om en färskvara.

I lagen kvarstår undantagen i betalningsvillkoren för vissa produkter. Betalningsregelverket bör preciseras i marknadsordningsförordningens artikel 172 a med tanke på tillämpningen av värdefördelningsklausulen. För handel med vissa jordbruksprodukter kan det vara nyttigt att kunna komma överens om mera flexibla betalningstider, speciellt då det sker på initiativ av varuleverantören.

Returnering

Det behövs ömsesidigt bindande kontrakt mellan leverantör och köpare. Speciellt inom handeln förbinder sig inte köparen i dagens läge på samma sätt som leverantören till överenskommen mängd. Leverantören och köparens ställning bör vara likvärdig. Allmänt taget borde bindande kontraktens roll inom livsmedelskedjan förstärkas.

I o m förslaget förändras detta nu så enligt SLC:s uppfattning att returnering av produkter till säljaren är ovillkorligt förbjudet. Kostnaderna för returnering kan inte heller påföras säljaren.

Livsmedelsmarknadsombudsmannen

SLC understöder förslagen om att förstärka och förtydliga livsmedelsmarknadsombudsmannens roll. Det är viktigt att livsmedelsmarknadsombudsmannen kan beställa utredningar också från utomstående forskare och forskningsinstitut.

Det är positivt att livsmedelsmarknadsombudsmannens roll förtydligas i paragraf 9 när det gäller att medla i kontraktstvister och hitta förlikning mellan säljare och köpare.

Övrigt

Bristen på marknadsinformation

-Myndigheternas möjligheter att erhålla information om offentliga uppköp saknas idag. Den här bristen måste snabbt rättas till. Den offentliga sektorn bör stå i spetsen och vissa modell för de andra aktörerna för en öppnare och mera genomskinlig livsmedelsmarknad.

-De olika parterna i livsmedelskedjan och myndigheterna har idag bristfällig tillgång till relevant marknadsinformation för en bättre fungerande livsmedelskedja. Det behövs en utredning över vilka informationsbehoven är hos livsmedelskedjans olika aktörer. T ex verkställandet av kostnadsindex förutsätter att statistiken och statistikpraxisen utvecklas.

-Prisinformationen för prismarginalkalkyler, dvs hur matens pris fördelas i kedjan har inte varit tillgänglig för forskare under de senaste åren. Tidigare hade Centret för konsumentforskning (Kuluttajatutkimuskeskus) en rätt, som byggde på statsrådet förordning, att erhålla prisuppgifter från kedjan aktörer. Denna rätt försvann när Centret för konsumentforskning blev en del av Helsingfors universitet.

-I Karhinens rapport från 2019 efterlystes att kundinformationen som dagligvaruhandeln besitter borde öppnas utan ersättning till tredje part. Det här skulle vara värdefull information såväl inom produkt- och serviceutveckling både för livsmedelsindustrin såväl som primärproduktionen. Också med tanke på en mera jämställd konkurrenssituation skulle det vara befogat att dela kund & konsumtionsdata till alla parter i livsmedelskedjan.

Konkurrenssituationen på livsmedelsmarknaden

-SLC efterlyser en opartisk bedömning av internetauktionerna som är i användning som prisförhandlingsmetod bl. a. för potatis och frilandsgroänsaker. Behandlar den likvärdigt och rättvist de olika parterna i livsmedelskedjan? Vilken är situationen när det gäller rekommendationen från nämnden för god handelssed?

-SLC anser att handelns centraliserade inköpsorganisation försätter handeln i en för stark förhandlingsposition i förhållande till producenterna och kräver konkreta åtgärder för att rätta till situationen.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback
verksamhetsledare

Rikard Korkman
ombudsman